

ELISMERÉS ÉS MINŐSÉG – ORSZÁGOS FELSŐOKTATÁSI FÓRUM

2. szekció: Az elismerés kérdései a megújuló ECTS Kézikönyv szerint Összefoglaló

A 2. szekció az új ECTS kézikönyvben foglaltak tükrében tárgyalta az elismerés kérdését. Dr. Bókey Antal – a PTE BTK egyetemi tanára, a szekció vezetője – elsőként az új, 2015-ben elfogadásra kerülő ECTS kézikönyv legfontosabb sajátosságait ismertette. A dokumentum először az ECTS kulcsjellemzőit tisztázza, majd az Európai Felsőoktatási Térség dimenziójába helyezve tárgyalja a kreditrendszer kérdéseit. Ezután következnek az új kézikönyv fontosabb újdonságai. Ez a tervezet már elkülönítve ír a kreditrendszer használatának tanulási eredmény alapú programtervezésre gyakorolt hatásairól, illetve a mobilitás kérdéseiről. Ezzel az eddigi ECTS kézikönyvekénél nagyobb hangsúly helyeződik a kurrikulumfejlesztés dimenzióra, ami összhangban van a dokumentumra jellemző, explicit módon is megjelenő tanulás- és tanulóközpontú szemlélettel (Student-Centred Learning, SCL). A szöveg logikája programok, modulok és kurzusok szintjén gondolkodik, ami a felhasználókat e többszintű értelmezés felé orientálja is. Érdekes elem a szövegben megjelenő John Biggs-féle konstruktív összehangolás (constructive alignment) megközelítés is, mely a tanulási eredmények, a tanulói aktivitás és az értékelés összehangolásának fontosságára hívja fel a figyelmet. Ráadásul – bár erre a tervezet szövege kevésbé tér ki – egy olyan pedagógiai megközelítésről van szó, amely egyértelműen a konstruktivista tanulásértelmezés mellett teszi le a voksát. Ezzel a dokumentum a tanulási-tanítási folyamatról való gondolkodás mélyebb, a korábbi ECTS-dokumentumok esetében még nem érintett rétegeibe hatol le. A tervezet emellett külön fejezetet szentel az egész életen át tartó tanulás kérdésének – különös tekintettel az informális és nem formális tanulás elismerésére és a munka alapú tanulásra –, illetve a minőségbiztosítás területének. A kreditek odaítélésével kapcsolatos további két újdonság a mobilitási dokumentumok közé bekerülő gyakorlati tevékenységekről szóló bizonyítvány, melynek formája még kialakításra vár, illetve a grade conversion eljárás, amely egy meghatározott algoritmus szerint próbálja leírni, hogy egy felsőoktatási intézmény osztályzata egy másik felsőoktatási intézményben milyen osztályzatnak felelne meg. Bókey Antal szerint a dokumentum ebben a formában egy, a korábbiaknál jobban strukturált, átgondoltabb anyag.

A szekció második felében a dokumentum kapcsán felmerült kérdések megtárgyalására került sor. Már az első hozzászólások nyomán jól érzékelhetővé vált az ECTS logikája és a magyar felsőoktatási intézmények gyakorlata közötti komoly eltérés. Ennek talán legszembeütőbb eleme, hogy a magyar gyakorlat nem hallgatói munkaórát lát a kreditek mögött, hanem elsősorban kontaktórákat. Ennek eredményeként a magyar képzési programok sok, alacsony kreditszámú tárgyra épülnek. Ez a külföldi egyetemekkel való együttműködések, a köztük lévő mobilitást nehezíti. Több olyan konkrét megoldás is elhangzott, amelyeket az egyes magyar felsőoktatási intézmények alkalmaznak e helyzet kezelésére. Egyrészt vannak olyan intézmények, ahol a külföldről Erasmus ösztöndíjjal érkező hallgatók számára külön képzést hoztak létre, ahol a magyar képzésben meglévővel megegyező tárgyakat angol nyelven és jóval magasabb kreditszámért végezhetik el, mint magyar társaik. Más intézmények kizárólag a saját kreditértékeiket hajlandók figyelembe venni, akkor is, ha a magyar hallgató egy külföldi képzés keretében magasabb kreditszámot teljesített. Nyilván ez alapvetően mond ellent a munkaterhelés-alapú ECTS logikának. Ahogy az egyik hozzászóló megjegyezte: „Nagyon jól tudom, hogyan raknak össze egy szakot. Semmi köze ahhoz, ahogy ennek lennie kellene”.

A magyar gyakorlat és az európai szándék különbségeinek kitérője után egy szakképzés területén tevékenykedő kolléga az MKKR szintek közötti elismerés kérdését kezdte el feszegetni. Vajon például a

szakképzésben szerzett tudás elismerhető-e egy BA képzés kapcsán. Ez a kérdés megosztotta a résztvevőket. Volt, aki egyértelműen jelezte, hogy az ő intézményében ez elképzelhetetlen lenne. Egy másik hozzászóló a magyar felsőoktatás azon beidegződésére hívta fel a figyelmet, hogy felsőoktatási intézmény kizárólag más felsőoktatási intézményben megszerzett tudás megismerésére és elismerésére hajlandó, holott a törvényi szabályozás szerint a tematika egyezése lenne a fontos. Ez a kérdés azért is igen figyelemreméltó, mert – mint korábban említettük – az új ECTS kézikönyv még a korábbiaknál is nagyobb hangsúlyt fektet az informális és nem formális tudás elismerésére. Ha valóban egy rugalmas és nyílt tanulási környezetben gondolkodunk (open learning) – márpedig a tervezet erről beszél –, akkor a különböző módokon megszerzett tudás elismerésének elvileg az MKKR szintjein való átnyúlás sem szabhatna határt. Ez egy olyan terület, amelynek hatékony és okos kezelése nem lesz egyszerű feladat.

Bókey Antal egy érdekes nemzetközi példát is mutatott a résztvevőknek, amely a finn Oulu Egyetem példáján át mutatta meg, milyen az, ha egy felsőoktatási intézmény átgondolja, és következetesen használja a kreditrendszert. Az egyetem egy 70-80 oldalas dokumentumban írja le, hogy milyen módon gondolkodik a kreditekről, és különböző esetekben hogyan kezeli azokat. Bár részletesen nem volt időnk áttekinteni, a dokumentum kidolgozottsága és átgondolt struktúrája a jelenlévők számára egyértelmű üzenetet hordozott a kérdés nagy jelentőségével, és a magyar felsőoktatás e téren szükséges változásának mértékével kapcsolatban.

Összességében egy gazdag és tanulságos beszélgetésnek lehettünk résztvevői, mely láthatóan aktuális, az intézményeket foglalkoztató kérdések köré szerveződve segítette a közös gondolkodást.

Összeállította: Pálvölgyi Krisztián